СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLI. Ч. 101. Джерзи Сиґі, Н. Дж., середа, 3 травня 1933.

VOL. XLI. No. 101. Jersey City, N. J., Wednesday, May 3, 1933. THREE CENTS.

НЕ ВИПЛАЧУЮТЬ У ЗОЛОТІ ЗАГРАНИЧНИХ ЗОБОВЯЗАНЬ

ВАШИНҐТОН. — Державна скарбниця відмовилася видати дозволи на вивіз золота поза границі Злучених Держав для тих, котрі повинні покрити свої зобовязання у золоті, якщо вірителі того собі бажають. Офіціяльно заявляють, що коли не виплачується золотом за такі зобовязання в Америці, то годі робити виїмки для заграничних зобовязань.

ЩЕ ПЕРЕХОВУЮТЬ БАГАТО ЗОЛОТА.

ВАШИНҐТОН. — Розраховують, що ще є між людьми 700,000,000 долярів у золоті й золотих банкнотах. Тепер думають про те, як розпочати карні доходження проти тих, що переховують золото, яке повинні були віддати банкам до 1 травня б. р.

ПЕРШИЙ ТРАВЕНЬ ПРОЙШОВ СПОКІЙНО.

НЮ ЙОРК. — Першотравневі паради, зорґанізовані соціялістами й комуністами, стягнули на Юніон Сквер яких 50,000 людей. Та не було ніяких заворушень. Тисячі полісменів, котрих призначено до вдержання порядку, не мали причини до інтервенції. До години 3.30 пополудні демонстрували соціялісти з головним промовцем, Норменом Томасом, а по них вічували комуністи.

Підчас походу несено численні таблиці з написами, зверненими головно проти Гітлера, мусолінія, диктатури і капіталістів.

ВИКРАЛИ СТАРІ ДОРОГОЦІННІ ОБРАЗИ З МУЗЕЮ.

НЮ ЙОРК. — Невідомі злодії викрали з Бруклинського Музею 8 образів, вартости $35,000. Між образами були малюнки таких мистців як Ван Дайк і Рубенс.

РОД АЙЛЕНД ЗА ЗНЕСЕННЯ ПРОГИБІЦІЇ.

ПРОВІДЕНС. — Стейт Род Айленд вибрав 31 мокрих делеґатів і тим чином відношення між мокрими і сухими делеґатами виносить 4 до 1. Отже справа знесення прогибіції є вже вирішена. Відповідну резолюцію ухвалять на конституційній конвенції, яка відбудеться в понеділок.

ХОЧУТЬ БУДУВАТИ 30 НОВИХ ВОЄННИХ КОРАБЛІВ.

ВАШИНҐТОН. — Секретар маринарки заповідає, що президент Рузвелт дав згоду на будову 30 нових воєнних кораблів за суму $46,000,000. Президент хоче в той спосіб допомогти ліквідації безробіття. Будова та буде здержана, якщо вона буде противна тим ухвалам, які евентуально перейдуть на світовій конференції роззброєння.

РУЗВЕЛТ МАЄ ОХОТУ ПОЇХАТИ ДО ЛОНДОНУ.

ВАШИНҐТОН. — Офіціяльно стверджено, що президент Рузвелт готов взяти участь у нарадах міжнародньої економічної конференції. Та ця участь обмежиласяб до того, що він виголосив би до делеґатів промову й тим підніс би значіння конференції.

КОНҐРЕС СКІНЧИТЬ НАРАДИ У ЧЕРВНІ.

ВАШИНҐТОН. — Конґрес готов скінчити свої наради в перших днях червня.

СПЕКУЛЯЦІЯ РОСТЕ.

НЮ ЙОРК. — Від ряду літ не памятають на біржі такого оживлення, яке є тепер. Люди купують шери, бо не знають, що буде з доляром. Що рух на біржі збільшився, видно по тім, що брокери наняли в останніх днях 3,000 нових робітників.

БОРОТЬБА МІЖ РЕКЕТІРАМИ.

ШІКАҐО. — Збомбардовано пять забудовань наслідком вибуху бомби, яку підложили по всякій правдоподібности ґенґстери, котрі хотіли пімститися на другій ґенґстерській шайці, яка перешкаджає їм у перевозовім бизнесі.

ШАХРУВАЛИ ПРИ ВИБОРАХ.

НЮ ЙОРК. — Дві жінки, місіс Мері О'Браєн, і місіс Бленч Маркус, републиканка, відповідатимуть перед судом присяжних за виборчі надужиття. Обидві були виборчими інспекторками.

ТАЙНА КАТАСТРОФИ З „АКРОНОМ".

ВАШИНҐТОН. — Доходження, які заряджено в справі розбиття кермовика „Акрон", не виказали нічого нового. Стверджено, що команда спочивала в добрих руках. Вся мужва була теж добре витренувана. Можна тільки припустити, що можна було оминути катастрофу, як би було змінено напрям лету повітроплава.

ВІДЗНАЧЕННЯ СМИТА.

НЮ ЙОРК. — Ал Смита, бувшого ґовернора, вибрано почесним членом „Сосаєті оф ди Френдлі Сонс оф Сейнт Петрик ін ди Сіти оф Ню Йорк". Є це велике відзначення, яке уділюють дуже рідко й то дуже визначним особам. Смита відзначено за те, що він своєю діяльністю в громаді, стейті й державі доконав багато гарних діл і тим приніс честь ірляндському народови, з якого він походить.

НІМЕЦЬКИХ КОМУНІСТІВ НЕ ВПУСКАЮТЬ ДО СОВІТІВ.

Цікаво, що німецькі комуністичні діячі, які втекли перед репресіями Гітлера, не знайшли прибіжища у комуністичній державі Совітів. Політбюро російської компартії наказало урядови відмовити права асилю політичним еміґрантам з Німеччини. Лише кілька проводирів німецької комуністичної партії дістали дозвіл на короткий побут у СРСР. Цей факт викликав у рядах німецьких комуністів велике здивування й обурення, однак російські комуністи пояснюють поведінку Москви її бажанням примусити німецьких комуністів до активної конспіраційної акції проти режіму Гітлера на терені Німеччини. З другого боку, совітські власти, навчені досвідом, бояться, щоби надто багато німецьких комуністів, допущених на терен СРСР, швидко не розчарувалися практичними вислідами комуністичного будівництва та пануючими у Совітах відносинами. У звязку з вимогою совітських властей, щоб німецькі асилянти до означеного терміну прийняли радянське громадянство або виїхали з СРСР — кілька німецьких еміґрантів-комуністів скінчили самогубством.

КАРИ ЗА ПОДАВАННЯ РУКИ.

Як повідомляють із Риму, фашисти виповіли війну подаванню руки. Головна управа партії розіслали обіжник, що римське привітання увійшло в загальний звичай, тому подавання руки треба занехати. Воно негігієнічне і непотрібно забирає час. В багатьох фашистівських орґанізаціях карають за подавання руки.

„ЖИВІ БІОҐРАФІЇ".

Анґлійське фільмовиробництво „Колюмбія" випускає тепер цілу серію т. зв. „живих біоґрафій". Є це сфільмовані життєписи великих людей. Першою такою „живою біоґрафією" є життєпис Мусолінія, який дуже охотно інформував фільмовиробництво про події зі свого життя, а навіть сам часто позував до фільмових знять. На екрані бачить глядач цілу біоґрафію „іль дуче" від його наймолодших літ до часів розвою фашизму.

ЗЯТЬ УБИВ ТЕСТЯ.

До львівського шпиталю привезли 52-літнього Андрія Жовніра, господаря з Городиславич, пов. Бібрка, що незабаром помер наслідком побиття своїм зятем Федем Петришином. Арештований зять зізнав, що тесть напаствував часто жінку, а свою доньку з еротичними намірами. Останнього вечора, коли Петришин вернувся з роботи до хати, застав свою жінку заплакану. Довідавшися в чому діло, вдарив тестя лопатою по голові, ранячи його тяжко.

ГУЦУЛЬСЬКА ВИСТАВА В КОЛОМИЇ.

В салі Народнього Дому в Коломиї відкрито виставу ручних робіт і виробів гуцульського домового промислу. Інавґураційну промову виголосила сенаторка Кисілевська. Після закриття вистави, що потреває три дні, експонати будуть вислані на світову виставу в Шікаґо.

ВЕРЗАЙСЬКИЙ ТРАКТАТ — ЯК ШКІЛЬНИЙ ДАРУНОК.

Ученики, які цього року покінчили народню школу в Надренії, дістануть замісць, як досі, книжечок про ваймарську конституцію, верзайський трактат із коментарем, як спомин із побуту в школі.

БАНДИТСЬКИЙ НАПАД.

На дорозі біля Волощиці, пов. Самбір, незнані людці напали на 22-літнього Івана Хомина і побили його колами по голові та плечах. Хомин упав без памяти на землю й аж після довшого часу кілька прохожих принесли його до села, де він незабаром помер. Напасників глядає поліція.

РОЗБИШАЦЬКА ВИПРАВА НА ЧУЖУ КОМОРУ.

До комори Михайла Ламанця, господаря в Липю, пов. Турка, закралися в ночі злодії. Господар, збудившись наслідком підозрілого гомону на подвірю, вийшов з хати, та ледви зробив кілька кроків, як дістав залізною штабою по голові. Одночасно впав стріл, що ранив його шротом в обі ноги. Злодії втікли, а раненого господаря в тяжкому стані відставили до шпиталю в Турці.

ШВАЙЦАРІЯ ПРОТИ ЖИДІВ.

Швайцарська влада видала розпорядок не допускати до того, щоби Жиди, які приїздять із Німеччини, на постійно поселювалися в Швайцарії. Вони мають право лише на часовий побут. Всякі зарібкові заняття, закуповування нерухомостей, основування торговельних підприємств, приступлення до торговельних спілок — Жидам заборонені. Поліція має приказ негайно інтервеніювати на випадок нарушення повищих приписів і виселювати винуватців зі Швайцарії. Розпорядок швайцарського уряду мотивують перетяженням ринку праці в Швайцарії.

ЧОРНА РУКА В УЖГОРОДІ.

Перед окружним судом в Ужгороді ставала розбійнича банда, яка себе назвала „Чорна рука" і якої проводирями були брати Володислав і Андрій Січ. Браття були в мадярськім війську офіцирами, потому були вчителями, вкінці зорґанізували банду, яка працювала в Ужгороді й околиці. Банда складалася передусім з молодих, неосвічених хлопців, яких учено в тайній школі злодійського ремесла. Попереднього року ця банда виграбила цілковито склеп Коша в Ужгороді. Володислава Січа засуджено на 8 місяців, його брата на 6 місяців тяжкої вязниці. Інші члени банди, молодші як 18 літ, дістали менші кари. Засуджені внесли спротив проти зависокого виміру кари, а прокуратор проти занизького виміру кари.

ЗЛОВЖИВАННЯ В УНІВЕРСИТЕТІ.

У квестурі варшавського університету викрито грошеві зловживання, яких допускався урядовець подавчого протоколу, Ґриґолевич. Як досі обчислила контроля, Ґриґолевич спроневірив 27,000 зол. при маніпуляціях грошевими переказами. Справою занялася прокураторія, що наказала арештувати дефравданта.

ГРАБІЖНИКИ СТАНУТЬ ПЕРЕД НАГЛИМ СУДОМ.

Як повідомляє ПАТ, поліція зліквідувала шайку, що бушувала на терені люблинського і волинського воєвідства. Бандити виконали кілька нападів на реемігрантів з Америки. Арештовано 8 осіб, що стануть перед наглим судом.

ФАЛЬШІВНИКИ ГРОШЕЙ.

У Східниці, пов. Дрогобич, арештовано Зиґмунта Дубеля та його сина, що підроблювали у своїй фабриці монети 50 сот., 1-та 2-золотівки, вживаючи спеціяльного металевого стопу й дуже прецизних приладів. Це мабуть спільники грошевих фальшивників, яких у Самборі засуджено на кару 5-літньої вязниці.

МОЛОДЕЦЬ З СЕРЦЕМ ПО ПРАВІЙ СТОРОНІ.

22-літній Румун, Константин Дів, закохався до безтями в гарній дочці одного визначного адвоката в Букарешті. Але дівчина навіть слухати не хотіла про подруже з розмріяним молодцем. По останній та остаточній розмові зі своєю коханкою Константин зрозумів, що ніколи не ожениться з нею, тому рішив відібрати собі життя. Купив револьвер і двічі стрілив собі в груди, якраз у те місце, де у кождої людини є серце. Раненого молодця відвезли до лічниці й щойно там лікарі ствердили, що серце в нього знаходиться в правій стороні грудної клітки. По довгому часі Дів виздоровів. Тепер його серце радісно бється (по правій стороні), бо дорога йому особа, до глибини зворушена його розпучливим вчинком, рішила таки вийти за нього замуж.

КОНСУМЦІЯ ПИВА ВПАЛА.

В березні ц. р. консумція пива в Польщі дійшла до 75 тисяч гектолітрів. В порівнанні з березнем минулого року, коли випили 104 тисяч гектолітрів пива, спадок консумції виносить 257.8 проц.

БОЛЬШЕВИКИ ВЕРТАЮТЬСЯ ДО ЛАТИНИ.

Державна наукова рада видала проєкт дальших реформ навчання в середніх і вищих школах, що є новим етапом повороту до передреволюційних метод. В університетах уводиться назад поділ на чотири факультети, замісць на 12 виділів. Буде теж привернена наука латинської мови в середніх школах. Проєкт мотивує це трудноцами в опануванні наукової термінольоґії радянською молодю, що не вчиться латини.

САМОГУБСТВО ВБИВНИКА.

З Перегінська, пов. Долина, повідомляють, що на границі громад Рисняти і Слобода Рівнянська знайшли на дереві якогось висільника. Показалося, що це труп Василя Кулика, який убив попереднього дня свою братову Юстину. Доконавши того вбивства, Кулик утік і скінчив самогубством.

ЗАБОРОНА РИТУАЛЬНОГО УБОЮ.

Німецька преса повідомляє, що уряд виладжує нові приписи про убій худоби на цілій території Німеччини. В приписах буде заборона ритуального убою.

ПЕРШОГО ТРАВНЯ ВІДСВЯТКОВАНО В ЦІЛОМУ СВІТІ СПОКІЙНО

В МОСКВІ КОМУНІСТИ ВРЯДИЛИ ВЕЛИЧЕЗНУ ВІЙСЬКОВУ ПАРАДУ.

ЛОНДОН (Анґлія). — День першого травня пройшов найспокійніше за кілька останніх років. Комуністична парада, навіть при участи радикальних елементів, які співчувають комуністам, була дуже мала й незамітна, не зважаючи на те, що вона проходила під кличем підтримки Третього Інтернаціоналу всіми радикальними елементами.

В Гайд Парку, де звичайно на першотравневі демонстрації збиралися сотки тисяч демонстрантів, тепер було не більше як 5,000, стягнених з усіх кінців Лондону.

ПАРИЖ (Франція). — Населення Парижа замісць вуличних демонстрацій урядило численні позамістові пікніки. На вулицях міста панував святочний настрій, а всі комунікаційні засоби були переповнені людьми, які старалися виїхати з міста, щоб забавитися на свіжому повітрі.

МАДРИД (Еспанія). — Святкування першого травня тут означилося повним спиненням торговельно-промислового життя країни на цілий день. Навіть крамниці, які торгують харчами, були замкнені. Лише в столиці ґрупа комуністів з 200 осіб урядила вуличну демонстрацію з криками: „Геть републику й реакціонерів!" При сутичці з поліцією їх розігнано.

ВІДЕНЬ (Австрія). — Все місто в день першого травня виглядало як воєнний табор. Вулицями патрулювали відділи поліції, в деяких місцях були розставлені скоростріли й навіть гармати, публичні будинки були обгороджені колючим дротом і т. п.

Щоб не допустити до сутички між соціялістами та їх противниками, як комуністами так і фашистами, було заборонено всі вуличні демонстрації. Лише за містом у Пратері було дозволено соціялістам відбути першотравневе віче, в якому взяли участь 60,000 осіб.

На Балканах, у Румунії, Польщі й т. д. день першого травня пройшов спокійно.

МОСКВА (СССР). — Уряд улаштував у день першого травня величезну військову параду, а за нею параду робітників та селянства. Большевики старалися показати свою мілітарну силу в такому вигляді, на який лише могли вони спромогтися. В параді, яка переходила повз Сталіна біля Кремля, взяли участь не менше міліона вояків, чекістів, радянських урядників, робітників та селянства, зібраних на цю параду на приказ уряду.

БЕРЛІН (Німеччина). — На приказ канцлера Гітлера було вряджено офіційне святкування першого травня. Сам Гітлер виголосив першотравневу промову на Темпельгоф-Фельд, де було зібрано біля міліона переважно фашистівської молоді. В своїй промові Гітлер старався дати нарис своєї економічної програми й обіцяв поставити до праці німецьку молодь. Але не дав пояснення, на яких умовах вона буде поставлена й до якої праці.

В довгій своїй промові він не забув і про „чужинецьке ярмо" в Німеччині й узагалі повторив бабагато своїх речень з минулих виступів. Нового Гітлер сказав мало, а ще менше конкретного.

ЯПОНЦІ ЗАСПОКОЮЮТЬ.

ТОКІО (Японія). — З політично-дипльоматичних джерел подають, що Японія буде старатися не допустити до конфлікту між Манджурією та радянською Росією через Східньо-Китайську залізницю. Вразі конфлікту Японія за своїм договором з урядом Манджурії мусить активно виступити на допомогу Манджурії, а Японці вважають, що Східньо-Китайська залізниця не варта того, щоб через неї воювати.

Тимчасом на північ Манджурії далі відходять японські війська. Китайські війська, що наступали проти Японців у північному Китаю, знову потерпіли тяжку поразку в кількох місцях, коли відхід Японців у напрямі до Джеголу припинився.

ЯПОНЦІ ВЖЕ БІРУТЬСЯ ДО МОНҐОЛІЇ.

ПЕКІН (Китай). — Японські війська перейшли на територію Монґолії й захопили залізничий вузол Долон Нор. Тим вони перервали комунікацію між Урґою та Калґаном, себто між Росією й Китаєм. Сподіваються, що Японія захопить місто Калґан, положене на кордоні Монґолії та Китаю, щоб тим перервати комунікацію по залізниці від цього міста до Тяндзіна.

Цим Японці забезпечують собі стратеґічну перевагу тут.

АНҐЛІЯ БУДЕ БОРОНИТИ ПОЛІТИКУ „ВІДКРИТИХ ДВЕРЕЙ".

ЛОНДОН (Анґлія). — Відомости про те, що уряд Манджурії має намір установити високе мито на довіз ріжних виробів до Манджурії й мито на вивіз сирівців, викликали те, що в політичних та урядових колах готуються боронити політику „відкритих дверей" у Манджурії, себто свобідну торговлю всіх держав.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 110 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сити і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.

Тел. „Свободи": Mongomery 5-0498. Тел. У. Н. Союза: Montgomery 5-10..

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ДИКТАТУРА.

Є фактом, що отсе перший раз за останні три роки можна принаймні ствердити, що не йде до гіршого. Вже те значить багато, коли порівняємо теперішнє важке положення з тим, яке було перед приходом Рузвелта до влади, коли все котилося вниз. Вже за ту полекшу люди в Злучених Державах призначують одну неділю, в якій моляться по церквах і синагогах та інших домах молитви за президента. З того тільки видно, в якім безнадійнім положенню той нарід донедавна знаходився, коли вже з такою великою вдячністю приймає перший проблеск надії на ліпше.

Та разом з тим підносяться голоси остороги. Щойно думають здійснювати нові проєкти, а вже кричать, що Рузвелтови надано такі великі права, яких не має ніякий диктатор чи король на світі. Вже підносяться голоси, щоб ратувати конституцію й народовластя. І не відбирати конґресови призначених йому прав.

Назагал панує переконання, що всяка диктатура є виправдана тільки в часах надзвичайної катастрофи і тоді, коли треває короткий час. А таким надзвичайним часом є саме час теперішньої великої економічної кризи.

Всяку владу треба контролювати, бо без відповідної контролі буває звичайно так, що влада надуживає своєї сили. Тому не треба наділювати і президента Рузвелта надзвичайними повновластями. Та, на жаль, представники народу в конґресі не є тими, якими вони бути повинні, себто такими, котрі мають на оці виключно загальне добро. Ми були свідками, як підчас останньої сесії пописувалися балакуни і робили обструкцію у найважніших справах навіть у теперішніх катастрофальних часах. Через те й треба для таких представників диктатури. Бо тоді ріжні демаґоґи не мають уже змоги нищити найліпші пляни.

Диктатура в Америці є тільки вислідом того, що вибрані народом представники не вивязуються як слід зі своїх завдань. Вона викликана тим, що боягузи бояться в багатьох випадках перебрати на себе відповідальність за певні ризиковні кроки і раді з того, що та відповідальність спаде на одну особу, бо коли добре піде, то кождий буде тоді приписувати це собі, а як зле, то звалять усе на диктатора.

Отже широкі повновласти, які надано президентови Рузвелтови, є вислідом конечности. Надано їх тому, що конґрес не є працездатним до цеї міри, як цього вимагає хвиля.

Дмитро Донцов.

СУМЕРК МАРКСИЗМУ

(Тарде — Гітлер — Сталінська опозиція, — і ми).

(Докінчення)

Другою причиною слабого опору комунізму є, як я вже згадав, те, що збаламучена ним маса вже схаменулася. Вона бачить, що марксизм — це спроба нової, жадної панування кляси, стати паном і володарем цілих націй. Поки соціялісти дурили маси народу марою демократичних кличів, боротьби з монархіями, ті маси могли до них прислухатися. Колиж марксизм показав своє правдиве соціялістичне обличче, маси рішучо від нього відвернулися. На Україні таксамо, як у Франції, в Німеччині і в Італії. Третьою, нарешті, причиною слабости противників антимарксізму є психічне заломання і соціялізму і комунізму і лібералізму. Читаємо в німецькій пресі, як Торґлер, комуністичний кандидат на місце Гінденбурґа—при арешті благав у гітлерівців дарувати йому життя... Йому пояснено, що він не в Росії, не серед своїх однодумців, які — коли би були на місці гітлерівців — напевно поставили би його під стінку... Читали про афери Парвуса, Бармата, що виявили скорумпованість соціялістичних міністрів. В часописах читаємо про провідника соціялізму Носке, який жебрав у пануючого режиму — затримати його ще пару місяців при владі, щоб міг дістати вислужену пенсію... В часописах читаємо, як баварський міністер Шельтер, що грозив арештувати державного комісаря для Баварії, сам був без спротиву тим комісарем арештований... В часописах читаємо оголошення „Берлінер Таґбляту", що в порозумінню з владою, яка завісила видавництво і **по зміні на становищі редактора,** ґазета виходитиме далі... Ось які люди, патетично гукав провідник націонал-соціялізму — до юрби, правили вами впродовж одинацьох років!... А ми додамо: ось з якого тіста були зліплені представники соціялізму й лібералізму (коли йде лише про них)! Чи треба аж буйної фантазії, щоби змалювати собі, що з тих „людей" потрафив би зробити побідний комунізм, колиб йому дорогу не заступив гітлерівський рух?

Ударяючи по комунізмі в Німеччині, націонал-соціялізм сильно вдарив і по престіжу Росії в світі. Диктатор совітський опинився, по 5 березня, в досить клопотливій ситуації. Доґми 3-го Інтернаціоналу вимагають клича моментальної „пролетарської революції". Але такий клич — якби за ним (не дай Боже) пішли німецькі комуністи, шпурнув би Німеччину в хаос горожанської війни, знищив би німецький промисл і торговлю, і на довго зліквідував би Німеччину як ринок для совітського імпорту і як доставник виробів тяжкої індустрії і валюти. Щоб тоді сталося з цілою економікою СССР? Отже гостро чіпати Гітлера (як і Японію) Сталінови не вільно... Але не вільно й не чіпати! Бо цеж значить скомпромітувати себе перед лицем пролетаріяту. Становище прикре. Але можемо заложитися, що чудесний Грузин поміж інтересами світової революції та державними інтересами матушки Росії таки вибере ці останні, як він це зробив в конфлікті з „японським імперіялізмом". Що на цій політиці нічого не зискає марксівська ідея — це більш ніж певно.

Тим більше, що протимарксівська опозиція і в СССР підносить голову. Те, що у Франції відбувається на фінансовім, в Німеччині — на політичнім, те відбувається в СССР — на тлі економічнім. Опозицію проти ліберально-соціялістичної держави на Заході викликала її слабість, її потульність супроти нового февдалізму (Франція), чи супроти капіталу переможця (Німеччина). В СССР — опозиція повстала на тлі повної нездібности деспотичного режиму дати собі марксизмом раду з економічним розвалом. Кожна нова еліта кінчиться тим, що зідентифікує себе з нацією. Так робила анґлійська консерва так робить фашизм, так робить гітлеризм. Большевизмови досі не пощастило зідентифікувати з собою країни. Все, з чого він старався зробити собі еліту — заводило його надії. Комсомол — „розкладається", МТС (машино-тракторні стації), що мали — як новий корпус жандармів — керувати новим закріпаченим селом, — є „засмічені кулацькими елементами", колхозники — таксамо. І навіть партію саму радить Бухарін переполовити. Бо завелика числом членів — стає з „сообщества" (конспіративної ґрупи) — „обществом" (суспільністю); з загону відданих башибожуків, з сліпого виконавця волі центру, — „провідником, яким передається тиснення країни на центр"... Новим „обществом" большевизм стати не може, бо „общество" виступає проти нього і його не приймає. Наразі — йде боротьба „общества" з отим „сообществом", яке себе зве большевизмом, на тлі економічнім. Але ця боротьба вже пер ходить на поле політичне...

З марксизмом маємо спеціяльні порахунки. Бо — в виді большевизму — він приняв на Україні найзвичайнішу форму москвофільства. Харківські „Вісти", львівські „Українські (?) Думки" і „Критики" — то все є орґани москвофільства. У нас марксизм — глузує з „державницьких інстинктів", кидає кличі „жадної власти", тіні великих предків зве „хамами" і „розбійниками", національну культуру „кидає в піч", вважає за найважнішу річ боротьбу з власною інтеліґенцією, з впливом родини і виходить з апольоґією „татарських людей". А коли відцурається большевизму, то, — щоб опинитися в обіймах російських соціял-революціонерів з Черновом, бо — для марксиста „в ніякім разі не може Україна вести протиросійську політику", бо „примара сполучення з Росією" марксиста не лякає, навпаки, для нього може бути „лише бажана". Розриваючи ідею єдности нації, — в часі й просторонні, ставлячися до ідеї власної нації та її зверхности як до „буржуазних забобонів", ставлячи понад все „клясову боротьбу", шукаючи солідарности поза межами власного народу, марксизм мусить ослаблювати опірну силу всякого народнього колективу. У націй сильних (Росіян) — марксизм стає доктриною панування; у націй слабших — доктриною плазування, яка їх розслаблює обезсилює. З нагоди роковин Марксової смерти писала „Арбайтер Цайтунґ", що „в імени Маркса підносилися пригноблені всіх континентів". На Україні — іменем Маркса послугувалися гнобителі... „Арбайтер Цайтунґ" пише, що арґументи противників Маркса „такі прозорі, що хіба ноторичні ідіоти дадуть себе ними здурити"... Я гадаю, що по 15-літнім пануванню большевизму, — вже і ноторичні ідіоти перестають вірити в арґументацію марксизму. Енґельс колись писав, що нічого великого не стається у світі без насильства. „Хто хоче перемогти марксизм — відповів йому Гітлер — мусить протиставити йому світогляд, який перевищав би його своєю правдивістю і мав би таку саму брутальність у виконанні"... Марксівська мудрість обертається проти самих мудрців!

Дехто старається підфризувати Карла Маркса під фабіянця Сиднея Веба. Я думаю, що правдивіший є портрет, який лишив нам у своїх споминах анґлійський соціяліст Гайндмен. Читаємо там, що був це „непогамований старик, який завше був готовий — навіть жадібний, підняти боротьбу й завше приготований на чийсь напад". Цей дух перелляв Маркс у марксизм. І **лише таким самим духом можна марксизм здушити.** Та сама „Арбайтер Цайтунґ" хвалилася, що „дух Маркса глузує з усіх баґнетів". Певно, тому і здушити його не потрафить ніяка поліційна держава. Але з ним дасть собі раду новий антимарксівський рух, що апелює до духа; що мобілізує масу, що стремить до морального переродження народу, що не зупиняється ні перед чим.

Цей дух прокинувся в Італії, він прокинувся в Німеччині, прокидається у Франції, прокидається на Надніпрянщині. Рух, що зачався в Італії, а тепер іде в Німеччині, оздоровить затроєну Людвіками, Айнштайнами, Ромен Ролянами, Марґеритами. Барбюсами і Ґоркими духову атмосферу Европи, створить нову громадську думку, нову скалю громадських і особистих вартостей, яка не толеруватиме обік себе ґанґрини марксисму. Відгомони цього руху вже лунають в Австрії, почуємо їх і на Україні. Японія в Манджурії і Гітлер в Берліні це залізні кліщі, якими схоплено зі Сходу і з Заходу російського спрута. Марксівсько-большевицька атака зліквідована. Зачинається протинаступ.

В Італії відкликуються до часів Риму, в Франції — до якобінства, в Німеччині — до часів Фіхте і Арндта. Скрізь — це гострий подув протесту проти інтернаціоналізму й проти його тихого спільника, лібералізму, проти течій, що розкладають суспільність. Там — смертний бій проти марксизму йде в обороні загроженого в своїм існуванні середнього стану, у нас — він піде в обороні загроженого в своїм існуванні селянства й цілої нації, в Галичиніж — в обороні національної душі перед отруєю нового москвофільства.

Протест проти марксизму набирає таких ґвалтовних форм, що навіть на тихих його прихильників навіває безнадійний смуток. Пише львівська „Хвиля", що зачинається „нова епоха історії", „смерк богів демократії", що „нездібна вона нині видати сили для утримання себе", що „не оживлює її пристрасть боротьби й чину", що „гине в ній віра", що „нездібна бути чинником волі", а що в світі осягнути може щось тільки воля, то „демократія мусить піддатися тим, які свій активізм потрафлять накинути суґестією або ґвалтом"... ҐвалЖтом, який спровокував сам марксизм...

Україна була тим народом, який свого часу здвигнув баріеру між побідним російським большевизмом і щойно народженим большевизмом в Угорщині і цілій Европі. Українаж повинна і тепер відіграти свою ролю в боротьбі, яка принесе марксизмови остаточну смерть. Це вона може сповнити тільки тоді, коли витворить серед себе нову провідну верству, навіяну новим духом, нову „аристократію".

Яку і як? — про це в одній з пізніших статей.

(„Вістник").

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ.

Відділ 126 в Сліквіл, Па. — Проєкт не є підписаний урядниками відділу, а тільки делеґатом.

I. Мелевич.

ЗАЗДРІСТЬ

(Оповідання).

(13)

Гнат взяв оба кінці стяжечки між свої пальці і став вязати. Вязав і розвязував. Голову висунув вперед, бо таку роботу, яку він робив уперше в життю, робиться більше очима як пальцями. Ані руш звязати! Крутив і обертав, та стяжечка все ще не була звязана. При сій роботі руки Гната щораз частіше терлися об карк Марини. Ті руки стали трястися, він цілий дрожав.

— Прокляте лико! — закляв і звязав будьяк на ґудз.

— Йой, задушиш мене! — скрикнула.

— Таки задушу! — відповів, обіймаючи її лівою рукою за шию попід бороду, правою обіймаючи її стан. — Задушу, бо, бо... задушу!

— Йой, задушиш! Пусти мене! — крикнула і вихопившися з його рамен, зіскочила з колоди. — Гнате, ти медвідь! Ти вже виглядаєш як медвідь. Як ти міг жадати, щоби якась була для тебе добра, лиш раз глянувши на тебе, ще не знаючи тебе, який ти і що ти хочеш від дівчини? Ось причина клопоту твого і мого.

Стоячи перед нею, він вхопив її за обі руки і спитав:

— А тепер, Марино, вже знаєш, який я і що хочу?

— Тепер знаю. Вже знаю, що воно не так, як я зразу, з тової вини, гадала. Я вже тобі сказала все те, що хотіла сказати і вже піду назад.

— Та чого? Лишися!

— Не лишусь, щоби одно з нас не забулося. Також не хочу, щоби мною витирали собі писки, як підглянуть, що в неділю я так довго не була між людьми. Ти сам не хотів би, щоби я пішла на людські язики.

— Чорт журивсь би тим!

— Чи ти, Гнате, хоч троха любиш мене? Ти того ще не сказав мені.

— Або се конче треба казати? — спитав, чіхаючися за вухом. — Я тобі, Марино, скажу щось... Коби не та ворона на смереці...

Марина підвела голову. З сего скористав Гнат. Одною рукою вхопив дівчину під бороду, другою за потилицю, нахилився до її уст, крепко поцілував і відскочив від дівчини.

— Поґані уста! — крикнула дівчина, витираючи рукавом свої уста.

Сердита була, бо він відскочив так скоро, що вона не встигла цілунка віддати йому.

— Ти ще будеш мені робити що на перекір, Марино?

— Тепер, коли хочу тебе мати і знаю, що ти чесно думаєш? Я вже йду.

— То я з тобою.

Обоє пішли до вичищеної, свіжо вибіленої хати.

Коли пізно в ночи Гнат прийшов до колиби, всі його товариші вже спали. Лиш там, де було леговище старого Куцяри, світилася мала цяпка. То Куцяра курив ще свою люльку. Вгадав, хто то той спізнений. Думав своє, та не озирався. Цілий тиждень Гнат був такий добрий, що лиш бери і до рани прикладай його.

В неділю, коли люди ішли до церкви, Гнат вже не скрадався за Мириною. Ішов поплич неї, з її мамою.

(Кінець).

А. Репіков.

ТУГА ЗА АМЕРИКОЮ.

То ділося давно.

Поправді, не я був завинив, лише мій ровесник і приятель із третьої кляси, Михась. Одного вечора під покришкою, що нібито будемо розвязувати якусь математичну задачу, він прийшов до мене, застукав до дверей та сказав таємничо:

— Сину Пустині! Все готове. Опівночі будемо в парку, біля пантериної лавки.

Цієї рішаючої хвилини я давно вижидав із жахом. Я дуже добре розумів, що життя в американських преріях, попри наше буденне життя має багато добрих прикмет. Одначе й тут скоро настали би літні ферії. Я робив би штучні вогні, ловив би рибу...

— Буйволове Серце — сказав я йому дріжучим голосом. — Чи не краще булоб відложити подорож на кілька днів. Пожежі в преріях пічнутся щойно в серпні. А тепер квітень. Чогож нам спішитися?

— Сину Пустині. ти забува-
ключ, а потім розбий замок. А

єш, що ми так пропустимо вилив Амазонки. Крім того до золотого піску найлекше дійти в травні. Глупо було би, щоби ми припізнилися. Ми просили би тебе, Сину Пустині, щоби ти ограбив свого вуйка, та щоби ти забрав йому з бюрка бодай пять карбованців. Наше племя може згинути на мандрівці, коли не дійдемо до грошей.

— Буйволове Серце! — скрикнув я з переляку. — То буде крадіж!

— Не крадіж, лише добича! — відповів він гордо. — Колиб ти допустився звичайної крадежі, то це був би сором для нашого племени. Одначе брати добичу... Мусиш розбити замок, Сину Пустині...

— Та вуйко навіть не замикає шуфляди!

— Це нічого! замкни цю прокляту шуфляду, викинь вуйко дома?

— Ні, він вийшов.

— Сину Пустині, все племя звернуло на тебе очі. Трава в пампасах щось шепче, манить відважних їздців. Кордільєри й Анди вдивилися в далечінь, ждуть побідників! А твій вуйко... він буде щасливий, коли тебе позбудеться.

Крім того ти пішлеш йому з Америки велику грудку золота в заміну за тих пять карбованців. До того золота дійдемо в Каліфорнії. Годишся? Сину Пустині, будь відважний!

* *

Нас зловили на другій залізничій стації. Запропастив цілу справу власник гостинниці на залізничій стації, негідник. Його, як видно, образив Скора Нога.

Гостинник подавав нам чай та спитався при цьому:

— А ви, діти, на який поїзд чекаєте?

Скора Нога відповів дуже загадочно:

— Чекаємо на мустанґів!

А Вірлиний Ніс додав гордовито:

— Діти прерій не їздять залізницями, сину. Коли й приїдуть ваґонами, то роблять це лише задля нападу.

Ми грімко засміялися. Скора Нога підступив до гостинника, взяв його під руку та спитав по приятельськи:

— Чи ти, приятелю, знаєш Чімборасо?

— Не знаю, — злякався той.

— Тим краще для тебе. А чи ти був у Попокатеплі?

Невідомо нам, що більше образило гостинника, Чімборасо чи Попокатепль? Одначе я добре пригадую собі, що він відійшов за перон. А за кілька хвилин вернувся з жандармом.

* *

— Чи не думаєш ти ще про Америку? — питався мене вуйко Микола на другий день, як виконував на мені дуже гостру екзекуцію. — Відповідай!

— Пусти мене, то скажу! Йой, вже більше не буду! Не буду! Дорогенький вуйку, не буду.

— Щоби тобі більше не приходило на думку красти гроші.

— Йой, сини прерій! Болить мене, дуже болить! Я не крав, я лише брав добичу. Слово чести! Я хотів післати тобі грудку золота. З Каліфорнії... Вуйку...

* *

То було давно. Тепер настали інші часи. Тепер ми живемо на еміґрації в Парижі, і мій вуйко і я. Він живе в мене, скінчив шістьдесять пятий рік. Добрий чоловік. Лише трохи лінивий. Я знайшов йому місце в одного знайомого промисловця. Потребує лише вивчити дактильоґрафію. І машину до писання купив я йому. Все в порядку, як здається. А коли прийду до хати, бачу, що вуйко й не торкав машини до писання.

— Вуйку, вчися!

— Не хочу!

— Вуйку, таж ви не дитина! Муситеж врешті пристосуватись до життя. Що це ви читаєте? Параґвай? Кольонізація Південної Америки? Не позволяю вам читати цих проспектів.

Раз чую, ще зі ждальні, хтось розмовляє. Хтось читає старечим голосом, одначе одушевлено, ріжні американські проспекти. Вуйко перериває читання викликами:

— Мусимо їхати! Невідкличнo. Після повені Амазонки жнива мусять бути дуже гарні. Як будемо працювати на плянтаціях, можемо заробити яких пядесять мільрейсів тижнево. Цілий капітал за рік.

Другий дідусь запримічує:

— Одначе в Каліфорнії ще ліпше. Це їх золото.

Третій голос:

— Тепер говоримо не про золото, лише про те, що в Злучених Державах, навіть коли робите якусь лекшу роботу, маєте й хату, й купальню тай снідання з тісточками. Гей, їдьмо до Америки, панове, Добре?

* *

Мій вуйко вернувся вчора з Марсилії. Зловив його там один земляк, що працює там у залізничій гостинниці. Вуйко вернувся збентежений, обвантажений валізкою, й боявся кари.

— Чи ще схочеш раз до Америки? — спитав я його строго.

— Не хочу... не хочу, мій любий.

— Ти взяв собі від мене сто франків, щоби купити дров і втік. Як то називається?

— Я був би післав тобі замісць франків доляри. Слово чести!

КОНВЕНЦІЙНІ ПРОЄКТИ

50.

Члени відділу 155 У. Н. Союза в Перт Амбой, Н. Дж., на місячних зборах, котрі відбулися дня 9 квітня 1933 р., ухвалили слідуючі конвенційні проєкти:

1. Щоби переходячим дітям з молодечого департаменту до старших кляс О і W дати 6 місяців безплатно в часі їх виступу, бо коли нічого не дамо, то ми більше стратим ніж скористаєм, таке маємо переконання в нашім відділі.

2. Календар щоб не був примусовий, тільки котрий член хоче собі добровільно купити.

3. Предсідателем конвенційним не повинен бути ніхотрий член головного уряду У. Н. Союза, як також робітники органу „Свободи".

4. Змінити параграф 289: за члена може платити кождий кревний, а у випадку не маючи ближчих кревних міг би платити відділ.

5. Фонд конвенційний знести, а кошти делегатів мають покривати відділи, це принесе користь У. Н. Союзови й членам і прискорить злуку менших відділів.

6. Обнижити всі фонди в такій мірі, щоб вкладки місячні зменшити й цим дати спромогу за дешевшу оплату молодіжи вступити в члени до У. Н. Союза.

7. Вибрати такого предсідателя У. Н. Союза, щоби був заразом завідателем органу „Свобода", тоді мав би більший нагляд над діловодством нашої організації і зощадилось би більше гроша.

8. Редакторів нашого органу вистарчить два, коли „Свобода" малаб виходити в тім самім розмірі, як тепер.

9. Конвенція повинна обнижити платню всім урядникам і робітникам У. Н. Союза й адміністрації „Свободи", щонайменше двацять процент.

10. До головного уряду У. Н. Союза повинні входити тутешні уродженці Українці й цим приготовиться молодіж до дальшої праці на добро й розвій нашої організації.

11. Всяка кореспонденція відділова до У. Н. Союза має бути оплачена головною канцелярією У. Н. С.

12. Процент, котрий секретарі від перепису членів зі старого роду на нову систему мали би дістати, знести з 25 до 5 процент, а за нових членів підвищити з 25 до 30 проц., тоді кождий секретар буде старатися придбати нових членів.

13. Щоби кандидати на головних урядників У. Н. Союза в часі конвенції не справляли ніяких бенкетів у честь делегатів, бо цим роблять велику шкоду головній конвенції й членству, бо делегат, цілу ніч бенкетуючи, в часі нарад над добром організації і членів дуже легенько може заснути.

14. Щоби головна конвенція знизила ціну за часопис „Свободу" з 30 цнт. на 20 цнт.

За уряд від. 155 У. Н. Союза:
Пилип Шуцький, предс.; **Василь Дригинич**, кас.; **Теодор Пізнак**, рек. секр.

51.

Проєкт братства св. Василія, відділ 168 У. Н. Союза, на Головну 18 Конвенцію.

Братство пропонує від себе отсих кілька стрічок:

1. Щоби шановні делегати взяли під розвагу молодечий департамент, а особливо тих дітей, котрі скінчили 18-тий рік життя, а котрі мають переходити до старих членів, щоби дати для них якийсь опуст. А опуст мав би бути такий, щоб вони могли бути один рік в організації безплатно, бо іншим способом не можна їх втягнути до організації У. Н. Союза. Ми вважаємо, що такий проєкт є добрий і до здійснення, хоч правда, що він хвилево не принесе користи для організації, але принесе в будуччині велику користь для організації У. Н. Союза. Ми, відділові урядники, заявляємо, що якби не та надія на конвенцію, то вже булоб суспендовано більшу половину цієї молодіжи. Тож уважаймо, не будьмо тими скупарями, бо скупий два рази тратить.

2. Нова система, хоч уже перейшла більшістю голосів, мусить бути ще більше передискутована на конвенції, бо члени не хотять ніяк вимінювати старих грамот на нові, а чекають на конвенцію й делегатів, що вони урадять над тою новою системою. Члени розуміють добре, що щось ухвалити, або переголосувати то скоро можна, але ту ухвалу ввести в життя, то вже трудніша справа. Ми знаємо, що Шановних Делегатів не треба вчити, бо вони є одні з вибраних, котрі розуміють, як справу повести й одобрити, а що як треба, те скритикувати.

3. Календарі мають бути знесені, не цілком, то по можности висилати їх до відділів, але тільки на замовлення. Екзекутива, чи котрий з секретарів, а розуміється рекордовий секретар, повинен повідомити секретаря, скільки потребує, кілько є охотників на календар, щоби їх можна розпродати у відділі, бо до цього часу була ухвала, що кождий член має узяти календар і за нього заплатити, і присилалось квоту разом з розметом. Це малося виривна, бо в противнім разі, коли зайде якась потреба, або просьба, то зараз екзекутива, чи секретар звертають увагу, що ваш відділ не сповнив обовязків і не може бути ваша просьба, або щось іншого приняті, бо так наказує статут. У нас у відділі 168. є члени, що ще винні за календар з 1931 року, а вже не говорим за 1932 і 1933, бо цей довг лежить на членови й хто знає, чи буде коли сплачений.

4. Наш відділ опрокидує постанову екзекутиви, що прибісіяла секретарям 25%, коли зорганізує або перетягне членів вимінювати старі грамоти на нові. Може знайтися такий секретар, що він не дбає про зріст У. Н. Союза, а дбає про свое 25% і цим може нанести організації небажаних наслідків. Тут не говориться про всіх секретарів, бо ми знаємо, що багато секретарів віддали цілу свою енергію й тільки для добра У. Н. Союза працюють і для свого народа.

5. Конвенція щоби відбувалася далі що чотири роки й коли делегати ухвалять місце відбуття конвенції, то щоби та ухвала була правосильною й щоб не було такого непорозуміння, як було цьому кілька місяців, що декотрі члени хотіли перенести конвенцію в друге місце. З того виходить непорозуміння, а навіть отсі перепалки поміж членами, а найбільше докучають старому делегатови, що то була за ухвала на конвенції, коли її так скоро можна повалити й одним замахом пера цілу ухвалу конвенційну зігноровати.

6. Щоби делегатів не розріжнювати на білих, чорних чи червоних, бо це тільки забирає час даремно на конвенції. Делегат вибраний ніким іншим, а тільки членами У. Н. Союза, а члени розуміли, кого мали вибирати на делегата. Ніякої політики не розводити на конвенції, бо конвенція не якесь політичне віче, а хто хоче політикувати, той буде мати час по конвенції, й нехай політикує, з ким захоче: з Обєднанням, з Обороною або з Вістями, а делегати мають один тиждень до роботи й мають радити над добром членів і добром У. Н. Союза, бо члени чекають конвенції як якого месії.

7. Фонд народний знести цілком, бо з нього ніякий член не користає, хіба деякий науок- старокраєвий. Таксамо можна утяти ще з фонду конвенційного 2 центи і з фонду зі „Свободи" 5 центів. Отже зробилоб це 9 центів меньше. Розуміється, що й дієта для делегатів мусілаб бути зменшена до половини. З фонду зі „Свободи" колиб взялося 5 центів, то мусіло би зменшитися одного редактора, бо дотепер є три редактори, того третього зовсім знести. Таксамо й тим іншим редакторам знести платню, а й секретарям, платню назначувати перед вибором уряду, щоби кождий знав, за що має робити, а як не хоче, то нехай не приймає кандидатури на уряд.

Найголовніше, щоби бодай одного вибрати до Екзекутиви молодого, тут родженого, бо до цього часу є в уряді самі емігранти. Вони були добрі для нас, але для молодіжи вони не надаються.

Григорій Дячишин, предс., **Григорій Бабин**, касієр; **Микола Пацин**, секретар і делегат.

52.

Члени від. 277 У. Н. Союза з Гартфорд, Конн., бажають якнайліпшого успіху в нарадах 18 Головної Конвенції. Прямо кождий член У. Н. Союза відчуває тягар економічної кризи, яка запанувала майже в цілому світі. Не поминула вона й У. Н. Союза. Члени зачали покидати організацію не з ненависти до організації, але покидати через тягар тепершої кризи і зубоження. Намірена реформа, котра має запобігти дальшому відпадуванню членів від організації, стала ухвалена більшістю членів. А тепер шановні делегати, які зїдуться на 18 Головну Конвенцію, повинні подумати солідно і перевести точні ухвали щодо реформи. А тоді і члени будуть задоволені, бо будуть бачити дійсну користь, яка знаходиться в реформі. А таксамо і У. Н. Союз стане на тривких підвалинах і буде стояти на рівні з іншими великими організаціями.

Наш відділ піддає кілька точок під розвагу делегатам:

1. Щоби конвенції відбувалися що 4 роки, як було досі. Бо вже підносяться голоси, що нібито головні урядники стараються, щоби більше конвенцій не було. Ми члени віримо, що тільки конвенція зможе успішно вирішувати ті справи, бо котрих організація не булаб всилі успішно розвинутись.

2. Урядників старих не змінювати, коли покажеться, що вони щиро працювали для добра У. Н. Союза і його членів. Бо як заступимо добрих робітників, котрі щиро працювали для добра організації, недосвідченими в ділі організаційнім, то таким роблем здержимо поступ і розвиток організації. На урядників повинні ми вибирати людей з досвідом організаційним, а таксамо щоби були щирими Українцями, а тоді оминемо клопоти, котрі трафлялись в уряді У. Н. Союза.

3. Часопис „Свобода" щоби друкувався в національнім демократичнім дусі, як досі. А колиб можливо побільшити часопис на 6 сторін друку, то подавати більше новинок в справах робітничих в тім краю.

4. Календар видавати як досі. Коли не можливо дати в дарунку членам, то бодай не примушувати непишеменних членів до побирання, бо жалуються, що не мають з нього ніякої користи.

5. Щоби конвенція застановилась щодо дивиденди у всіх родах обезпечення. Американські асекурації мають в себе ріжного роду поліси і признають які такі дивиденди, тому і У. Н. Союз повинен до того стреміти.

6. До діточих табельок, котрі істнують дотепер при У. Н. Союзі, а іменно табелька I і II, коли можливо додати 20-літній „ендавмент", щось у роді, як мають американські асекурації. А в той час ми зможемо скорше притягнути молодіж до організації і будуть ліпші вигляди на розвій У. Н. Союза.

7. Проситься делегатів взяти під розвагу нашу молодіж тут на імїграції. Ми не могли до цього часу придбати більшого числа молодіжи для У .Н. Союза. Нам треба придумати спосіб, як можна молодь притягнути до нашої організації, чи не булоб корисно вибрати одного молодого Українця, котрий володів би чисто українською і англійською мовою і мав відповідну освіту, щоби він міг обїхати всі відділи У. Н. Союза з відповідним рефератом про справи У. Н. Союза і захопити молодь до своєї організації.

За уряд братства св. Івана Хрестителя:
Михайло Курдина, предс.; **Павло Курко**, делегат і секретар; **Іван Нестерук**, касієр.

53.

Конвенційний проєкт 184 відділу У. Н. Союза в Ню Йорку, ухвалений членами 10 квітня 1933 року:

1. Щоби конвенцію скасувати, а фонд конвенційний перенести до фонду адміністраційного.

2 Щоби Уряд до У. Н. Союза вибирати загальним голосуванням так, як зміну реформи.

3. Щоби малі відділи не злучувати, бо у великих відділах може зявитися пропаганда проти У. Н. Союза, як вже було в 1928 році у відділі 361.

4. Щоб уряд вибрати новий, крім секретарів і касієра.

5. Щоби кождий Славянин, чи славянського походження, міг бути членом У. Н. Союза, не зважаючи, чи він є републиканець, демократ, чи комуніст. Американські асекураційні компанії не питають, до якої політичної партії члени мають належати.

6. Щоби газету видавати тільки тим членам, що добровільно хочуть платити.

8. Щоби урядники не забирали делегатів на вечерю так, як минувшої конвенції з Ню Арку до Елізабету.

За уряд тов. Верховинці, від. 184:
Нестор Федорук, предс.; **Танасій Регуш**, касієр; **Василь Гаджук**, секретар;

54.

Товариство ім. Богдана Хмельницького, від. 345 У. Н. Союза в Міннеаполіс, Мінн., ухвалило на звичайнім засіданню слідуючі конвенційні проєкти на конвенцію У. Н. Союза, яка має відбутися в Дітройт, Міш.

1. Конвенцію відбувати що чотири роки в столицях ріжних стейтів і то перед президіальними виборами. Той час дуже відповідний тому, бо тоді американські політики дуже інтересуються живими організаціями, яких відділи поширені по цілій країні. Відповідно проголошена конвенція перед президіальними виборами може звернути на себе увагу тих політиків, які через слідуючі чотири роки працюватимуть Америкою.

2. Делегати, вибрані на конвенцію, повинні побирати тепер по 6 долярів денно й подорож, а не так, як до цеї пори 10 долярів денно й подорож. Бо тепер таньші часи для всіх і всюда платню обнижують, тимсамим і делегатам, на конвенцію вибраним, треба обнизити платню, бо тим способом заощадимо відповідну суму грошей і при виборі делегата на конвенцію, менше буде місцевої ворожнечі, бо як приходить вибір делегата на конвенцію, то всі хочуть бути вибраними й їхати, а якийсь час стають одні другим ворогами.

3. Відділовий секретар повинен діставати від У. Н. Союза заплату за свою працю у висоті 2% від сколєктованих грошей. Тоді секретар буде більше охочий до праці та буде старатись притягнути більше членів, бо буде мати нагороду за свій труд. Відділовий секретар більше працює для Союза, як для місцевого відділу.

4. Взяти під пильну розвагу будову Сиротинця, щоби нарешті його збудувати. Треба звернутися до тих відділів, що ще нічого не дали на сиротинець. Крім того треба призначити певні, постійні фонди на Сиротинець. Для цього можна взяти якусь частину зі всіх фондів, а решту щоби Союз визичив зі своєї каси, бо за дрібні пожертви ми Сиротинця не збудуємо.

5. Щоби за оголошення, які відділи містять у „Свободі", коли вони справляють які підприємства на дохід відділової каси, або на які краєві цілі, брали лише половину оплати. Часопис „Свободу" побільшити до 6 сторін, одну сторону на оголошення, другу сторону видавати в англійській мові так, щоби заохотити молодіж до української організації та газети.

6) Для тих, що переходять з молодечого департаменту до членства старшого Союза, не треба висилати „Свободи", коли їх родичі є членами Союза й одержують газету; як вони разом мешкають, то одного часопису для них вистарчить.

7. Щоби на будуче не вибирати урядників з бизнесменів, бо вони не сповняють обовязку, який на них наложить конвенція, тільки пильнують свого бизнесу й тим шкодять розвоєви організації.

8. Домагаємося, щоби з У. Н. Союза висигнувати якусь суму для будови українського павільону на Всесвітній Виставі в Шікаго, бо це для нас Українців великої ваги справа.

9. Пропонуємо, щоби при У. Н. Союзі створити так званий „залізний фонд", так, що вразі якогось конфлікту в Европі ми моглиб бути приготовані матеріяльно. Так робили й роблять інші народи, робім і ми.

10. Щоби в „Свободі" не приймати оголошень священиків, які, не маючи своєї дієцезії, пошукують посади за посередництвом преси. Це виглядає по чудернацьки, бо такий священик не має ніякої чести, коли пошукує собі посади аж в часописі. Такі оголошення деморалізують загал, і такий священик не буде мати поваги між своїми парохіянами.

11. Щоби „Свобода" дальше виходила в тім напрямі, як виходить дотепер, і пятнувати всяких зраників, чи то політичних чи релігійних, бо щоби „Свобода" не мішалася до ніякої боротьби політичної чи релігійної, як вже деякі проєктодавці пропонують, то це виглядало: „Не трать, куме, надії, тільки спускайся на дно" — бо який тоді часопис не буде?

За уряд тов. ім. Богдана Хмельницького, від. 345 в Мінеаполіс, Мінн.:
Петро Гайва, председатель; **Петро Андрущак**, делегат; **Микола Грубрин**, проєктовий секретар.

На виставі образів.

Висить образ, а під ним написано: „Проданий".

— Чогож той образ іще висить тут, коли вже проданий?

— Ба, бо певно ще не заплачений!

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

ШІКАГО, ІЛЛ.

Потрібно артистів до Українського Театру на Виставі.

Як уже нераз повідомлялося в пресі, Український Павільон на Світовій Виставі в Шікаго буде заосмотрений Літнім Театром, в якім покищо плянується мати представлення пополудні й вечерами, але можливо, що буде рішено мати представлення також на протязі ранішніх годин, між 10-тою і 1-шою. Павільон буде мати досить місця на кількасот глядачів. Саме тепер Українська Виставова Корпорація заходиться коло організації цих вистав. Тому подаємо до відома всім українським театральним артистам, як от музикам, співакам, танцюристам і іншим, щоби негайно голосилися до Української Виставової Корпорації зі своїми пропозиціями. Програми Українського Театру будуть передавані через усі головні радіо-стації Америки і Канади.

Адреса Корпорації:

Ukrainian Chicago World's Fair Exhibit, 9300 Cottage Grove Ave., Chicago, Ill.,

—o—

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Концерт Жіночої Громади.

Милим спомином останеться для громадян і громадянок міста Ню Йорку день 12 березня, в котрім українське жіноцтво, обєднане в „Жіночій Громаді", дало великий доказ національної свідомости, організованости та громадянської зрілости. Того дня „Жіноча Громада" в Ню Йорку влаштувала жалібний концерт в девятьлітню річницю смерти Ольги Басарабової. Концерт був влаштований виключно при співучасти жіночих сил.

Ранком того дня відбулася по всіх церквах Ню-Йорку, а навіть в околиці, панахида по бл. памяти Ольги Басарабової, підчас якої членкиці Жіночої Громади перевели збірки на сироти і політичних вязнів, а вечером відбувся концерт.

Першою точкою програми було вступне слово голови святочного комітету, п. Марії Близнак. Бесідниця в коротких словах пояснила ідеольогічні причини того концерту, змалювала в загальних рисах твердий характер Покійниці, її муки і велику ідейність та посвяту для свого народу.

По середині сцени пишався гарно прикрашений портрет народньої Мучениці. Довкруги сиділи та стояли пластунки і січовички в одностроях, як також сестри червоного хреста. Великим колом довкруги гарно уміщеної групи стояв жіночий хор в народних строях. Понад ними усіми маяла сніжно-біла постать жінки, як символ чистоти і непорочности тих мотивів, з яких служила Покійна великій ідеї і з яких принесла себе в жертву для свого народу.

Настрій на сцені був торжественний і серед цього настрою пані Близнакова закликала присутних вшанувати память Покійниці повстанням з місць.

Таємна тиша запанувала на галі і з соток грудей полинула до Всевишнього тиха мольба з глибини наболілої душі на- а з глибини наболілої душі насильно виривалася гадка: „Пімста ворогам". Зараз по промові хор відспівав „Ми жертвою в бою нерівнім лягли".

Програма концерту була дуже багата і поодинокі точки були виконані дуже старанно й артистично.

Понад усе надзвичайно милою появою були хорові точки, молодого, новозаснованого жіночого хору, під проводом талановитої дірігентки, панни М. Гели. Всі точки були виконані дуже солідно і з великим мистецьким смаком, за що зібрана публика нагороджувала хор і його дірігентку рясними оплесками.

Дальшими складовими точками програми були сопранові соля „Не співайте мені тої пісні" і „Горить моє серце" панни Яремівної, дуети й терцети паннів М. Чури, Миляновича, О. Гели, М. Осадчук і А. Коваль, як також скрипкове сольо панни Кузів. Всі точки випали добре. Гарно випали також пластові ритмічні вправи з хоругвоками маленьких дівчат під проводом панни Перестюк, як також декламація панни Лехіцької, якої зміст був підходий до настрою свята, бо змальовував картину тюремного життя, та страждання наших політичних вязнів.

Святочну промову виголосила панна М. Бек з Пітсбурга. Бесідниця переповіла коротко життя Ольги Басарабової спиняючися довше на тих хвилях, коли Покійниця найбільше працювала на народній ниві. Ольга Басараб своїм життям і своєю смертю створила для українського жіноцтва взірець, ідеал, до якого всі українські жінки повинні стреміти.

Накінець в імени Союза Українок забрала голос пані Лотоцька і висловила велике признання для Жіночої Громади за мистецькі і моральні успіхи того концерту. Того вечера жінки дали доказ, що коли вони не можуть перевищити в громадській роботі мущин, то на всякий випадок можуть їм уповні дорівнати.

Присутна.

—o—

ШІКАГО, ІЛЛ.

Поступ у будові Українського Павільону.

Ще не минули два тижні від заложення Павільону, а тут уже, за день за два, почнуть виводити і дах. Багато з тих, котрі були на заложенню, не могли собі уявити дійсних розмірів української будови. Сам Павільон буде обіймати 10,000 кв. стіп, а довкола нього буде досить широка площа, висаджена деревами, квітниками і травниками. Ціла українська площа буде займати звиш 40,000 кв. стіп, і буде простягатися від Головної Вулиці Вистави до озера Мішіген. Від фронту Павільон матиме 100 стіп, а по кождім його боці буде по 50 стіп площі. Таксамо за Павільоном, до озера, буде шмат площі, 50 до 60 стіп завширшки.

Як уже про те писалось, Українська Виставова Корпорація з причини технічної натури здецидувалася в основі на проект українського архитекта Яр. Фартуха, який дістав другу нагороду. Однак і той проєкт, як відомо, зістав цілковито змодифікований, як знадвору так і щодо свого внутрішнього урядження. На зовні йому надано виразнійший український стиль. Його внутрішнє урядження мусіло бути достосоване до місця і положення на Виставовій Площі, та до тих потреб, які виникли в звязку з рішенням Корпорації мати при Павільоні Літній Театр і Український Ресторан.

Фотографія Павільону в його остаточній формі буде передана цими днями пресі й немає сумніву, що вона собі звербує однодушну прихильність цілого нашого загалу.

Вже також поробилося пляни щодо внутрішнього удекоровання Павільону в українськім стилю. За підставу декорацій возьметься мотиви з українських вишивок та писанок. Над справою декорацій працюють: відомий артист о. Гнат Верховський та український декоратор Т. Катамай.

Окрема Українська Спілка, котра перебрала від Української Виставової Корпорації ведення ресторану в Павільоні, також декорує свої убікації в гарнім українськім стилю.

Якщо українське громадянство відповідно відгукнеться на нові заклики Виставової Корпорації в справі збірок, то Український Павільон буде цілковито викінчений, і з надвору і з середини, ще на протязі травня, і буде відкритий, як того щиро сподівається шікаговська українська кольонія, одночасно з відкриттям цілої світової Вистави.

Ukrainian Chicago World's Fair Exhibit, 9300 Cottage Grove Ave., Chicago, Ill.,

—o—

МІЛВОКІ, ВІС.

На допомогу Світовій Виставі.

Мілвокі, Віс., і околиця досього часу якби не знали за Українську Світову Виставу в Шікаго. Ніхто не думає і не дбає за ту виставу, хоч про це говорилося на ріжних зборах. Дотого Виставовий Комітет в Шікаго пригадує справу вистави раз-у-раз у часописах, як теж шле листи до товариств, братств, церковних громад і клюбів, і просить, щоби закладати Комітети, які занялися би збіркою фондів на Світову Виставу. В інших місцевостях чи стейтах так і зроблено і гроші зібрано.

А чи зроблено так у Мілвокі? Нас Українців є в Мілвокі поверх тисячі, але нас позатягали в польські та московські організації. Тих українська справа не обходить.

Ось тому тільки є малий гурт свідомих, котрі розуміють вагу такої справи як Українська Вистава в Шікаго.

На Українську Світову Виставу зложили слідуючі жертводавці по $1: В. Псюк, Т. Барсук, М. Барильський, Г. Дац, І. Пунько, А. Гатала, Й. Псюк; по 50 ц.: Й. Жовнірович, В. Задорожний, І. Шеремета, І. Беднівський; по 25 ц.: А. Михайлишин, В. Транчук, Н. Н..

За картки зібрано від людей $1.25. — Разом $11.00.

Гроші вислано до Виставового Комітету в Шікаго.

Теодор Барсук.

—o—

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Потреба жіночого хору.

Вже від довшого часу членкиці Союзу Українок Америки хотіли мати свій жіночий хор. Та були це лише бажання, тяжкі до переведення в життя через це, що не було дірігентки такого хору, жінки чи дівчини, яка хотілаб посвятити час і малаб потрібне знання музики да дірігентури.

Та ось щось дивного. Жіноча Громада в Ню Йорку, відділ СУА, задумала влаштувати Свято Басарабової і здійснити мрію жіночого хору. Під проводом панни Марії Гели з Джерзи Сіти, всім нам знаної солістки, жіночий хор дав свій перший виступ на згаданім святі в Народнім Домі в Ню Йорку. Безперечно, що хор цей не був знаменитий, бо приготування до нього не були довгі, а самі жінки й дівчата, котрі там співали, може не брали цеї справи так поважно, як потреба вимагала. Відношення таке було мабуть тому, що вони й самі не вірили в гарний вислід, а також тому, що це був тільки хор на борзі і тимчасово зложений. Та вже перша спроба виказала, що ніночий хор у Ню Йорку може істнувати, коли тільки виновито того захоче і до цього серіозно віднесеться. Хорові сили між нашим жіноцтвом є великі і треба їх відповідно використати. Тут же й солістки моглиб заяснити трошки живіше, колиб постійна дірігентка мала нагоду попрацювати з ними пильніше.

Панна Марія Гела приняла пропозицію СУА зорганізувати жіночий хор в Ню Йорку. Рішено зложити його з 50 членниць. Буде він обнимати Ню Йорк і околицю. Проби будуть відбуватися в Ню Йорку раз на тиждень. Дотепер зголосилися 30 жінок і дівчат. Проби відбуваються в Українськім Республиканськім Клюбі кождого понеділка.

Ми певні, що в протягу короткого часу нам удасться мати гарний хор, яким буде можна гордитися. Треба використати наші гарні сили на плекання своєї пісні і введення її так як слід. В Ню Йорку ссобливо маємо це щастя, що хори розлітаються. Я не входжу в причини цього, але ми доложимо усіх сил, щоби жіночий хор у Ню Йорку був і розвивався щораз краще. Виставовий Комітет, який СУА створив тільки тимчасово, прибере зовсім інший характер, а саме, буде це постійна ділянка українського мистецтва в Америці, з своєю управою, котрої завданням буде плекати українське мистецтво, не тільки те, що входить в обсяг ручних робіт, але також плекання української музики, співу і танків. Коли скінчиться Світова Вистава в Шікаго й експонати, закуплені Союзом Українок Америки, прийдуть до Ню Йорку, відділ Українського Мистецтва уладить турне по Америці. Коли хор буде до того часу готовий до виступів, його буде можна висилати на те турне. Праця гарна і кожда з нас повинна нею щиро занятись, а певно увінчається гарним успіхом. Отже доложім усіх сил, щоб **жіночий хор** у Ню Йорку розвивався і жив повним життям.

Членкиця Союзу Українок Америки.

МІТИНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

НЮ ЙОРК, Н. Й. Відділ 204 повідомляє своїх членів, що збори відбудуться в четвер, 4 травня, в год. 8 вечір, в галі Укр. Прав. Громади, 334 Іст 14 ул. Всі члени мають явитися на тих зборах та вирівнати свої залеглі та біжучі членські вкладки, бо в противнім разі будуть суспендовані. — М. Близнак, секр.

Точність.

— Знаєш, скільки літ має наша земля?

— Скільки?

— Двіста міліонів літ і тритцять днів.

— Чому саме ще тих тритцять днів?

— Бо точно тритцять днів тому я вичитав у газетах, що земля має вже двіста міліонів літ.

ТАРЗАН У СЕРЦІ ЗЕМЛІ.

(33)

„Нам треба знайти іншу стежку, щоб дібратися до неї", сказав Скрук своїм товаришам. Потім він, звертаючись до Іванни, вигукнув: „Ти тепер утікла від мене, гірська дівчино! Я вернуся назад до тебе, але прийду сюди знову й тоді вже ти не втечеш мені". Цим він хотів здурити дівчину. „Хай тебе здибає ціпдар і поживиться твоїми печінками!" — побажала йому Іванна. Небавом вона почула, як Скрук почав відходити геть з гори.

Тепер перед нею було завдання, як вибратися звідси. Вона вже могла спокійніше роздивитися навкруги. Їй пощастило знайти щілину між двома скелями й вона вибралася нею на стежку, протоптану звірями, яка привела її в ширшу долину. Тут Іванна знайшла яйце ціпдарів, що дало їй питво та їдження. Тимчасом Скрук не пішов геть, а спустився з гори й обійшов здалека, знайшовши стежку в цю саме долину. Він ішов назустріч Іванні.

Іванна була вже спокійна й сподівалася нарешті дібратись до свого племени. Вона сіла відпочивати на скелі, як почула незнайомий для неї шум, що доходив з гори. Скоро вона побачила якусь величезну й незнайому їй птицю, яка зі страшним шумом летіла вперед, а за нею гнався ціпдар. Отсей цар тутешніх гір з лютістю нападав на невідому птицю й бив її своїми крилами та дзьобом. Іванна бачила, як вони обидві зчепилися й почали падати на землю.

Страх і здивування охопили дівчину. Вона такої боротьби ще ніколи не бачила. Дівчина була ще більше здивована, коли побачила, як щось маленьке вискочило з невідомої птиці й, падаючи на землю, розпустило над собою величезне біле простирало. Найбільше Іванна була здивована й перелякана, коли побачила, що зпід того простирала виліз мужчина незнайомого їй племени. Але ней кождий мужчина не її племени був ворогом, і тому вона кинулася тікати.